

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 2 L

(2024–2025)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Fagforbundet/LO og NHO Geneo/NHO i forbindelse med hovedoppgjøret 2024

*Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet 18. oktober 2024,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger med dette frem forslag om at arbeidstvisten mellom Fagforbundet/LO på arbeidstakersiden og NHO Geneo/NHO på arbeidsgiversiden om BPA overenskomsten skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Departementet legger samtidig frem forslag om at det blir forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans for å løse tvisten.

2 Forhandlinger og mekling

Tvisten har oppstått i forbindelse med hovedoppgjøret i 2024 og gjelder BPA overenskomsten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Geneo. BPA overenskomsten gjelder for virksomheter hvor hovedaktiviteten er å levere brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Virksomhetene som ble berørt av streiken var Norlandia BPA hjemmeomsorg, Human Care AS Avd. BPA, Ecura hjemmetjenester og BPA, Assister meg og Melius Assistanse.

Etter brudd i forhandlingene varslet Fagforbundet plassoppsigelser for 264 medlemmer.

Riksmekleren nedla forbud mot arbeidsstans og innkalte partene til mekling 11. september

2024. Meklingen ble avsluttet 12. september 2024 kl. 02.00. Under meklingen nådde partene ikke frem til en forhandlingsløsning.

3 Omfang og virkninger av konflikten

Fagforbundet iverksatte den varslede streiken fra arbeidstidens begynnelse 12. september 2024 med et uttak på ti medlemmer. Streiken ble deretter trappet opp med ytterligere ni medlemmer fra 23. september, 30 medlemmer fra 27. september og ti medlemmer fra 4. oktober. Fra 4. oktober var dermed 59 medlemmer tatt ut i streik.

Departementet har hatt løpende kontakt med Helse- og omsorgsdepartementet og har mottatt jevnlig rapporter om konsekvensene av streiken fra Helsetilsynet. Helsetilsynet har hatt løpende kontakt med landets statsforvaltere. Statsforvalterne har innhentet informasjon fra ansvarlige kommuner om brukerne som er berørt av streiken, samt fra de berørte virksomhetene.

Flere ganger i løpet av streiken varslet Helsetilsynet om at det ville oppstå fare for liv og helse for konkrete brukere, men situasjonene ble løst ved dispensasjoner.

Fredag 4. oktober kl. 12.45 mottok Arbeids- og inkluderingsdepartementet rapport fra Helse- og omsorgsdepartementet, vedlagt rapport fra Helse-tilsynet. Det fremgår av Helsetilsynets rapport at det fra midnatt samme dag ville oppstå fare for liv og helse for én konkret bruker. Helsetilsynet skriver:

«Vi vurderer nå at det er fare for liv og helse for én bruker fra og med 4. oktober 2024 kl. 24:00, som følge av streiken. Brukeren har psykisk utviklingshemming og har 1:1- bemanning hele døgnet. Bruker får hjelp til å ivareta grunnleggende behov, medisiner, ernæring og deltagelse i aktiviteter, og har behov for forutsigbar bistand hele døgnet. Brukeren har kognitive og fysiske utfordringer og kan ikke være alene. Dersom bruker våkner i løpet av natten og ikke har assistent til stede vil bruker kunne forlate bolig og vil ikke kunne orientere seg eller be om hjelp. Bruker kan ikke flyttes eller ivaretas av andre tjenester i kommunen. BPA-assistent som er tatt ut i streik skal på vakt fra fredag 4. oktober kl. 16:00 frem til søndag 6. oktober kl. 16:00.»

Helsetilsynet rapporterte videre at det for den aktuelle BPA-assistenten som ble tatt ut i streik, forelå dispensasjon for første del av vekten fra kl. 16.00 til 24.00, men at det for den resterende delen av helgen ikke forelå dispensasjon. Dette innebar at brukeren ville stå uten assistent fra fredag 4. oktober kl. 24.00 frem til søndag 6. oktober kl. 16.00.

Helsetilsynet vurderte, som beskrevet ovenfor, også om situasjonen kunne avhjelpes med kompenserende tiltak, men kom til at brukeren ikke kunne flyttes eller ivaretas av andre tjenester i kommunen.

Helsetilsynet konkluderte derfor slik:

«Basert på mottatt informasjon vurderer Helsetilsynet at arbeidskonflikten mellom Fagforbundet og NHO Geneo medfører fare for liv og helse fra og med 4. oktober 2024 kl. 24:00.»

På bakgrunn av Helsetilsynets konklusjon ble partene innkalt til møte fredag 4. oktober 2024 kl. 15.30.

På forespørsel bekreftet partene at de ikke så noen mulighet for å komme til enighet i tvisten eller på annen måte løse situasjonen. I lys av dette ble partene informert om at regjeringen ville gripe inn i konflikten med tvungen lønnsnemnd. På anmodning sa Fagforbundet seg villig til å

avslutte streiken umiddelbart og gjenoppta arbeidet så snart som mulig.

4 Konklusjon

Med grunnlag i Helsetilsynets vurdering vurderer Arbeids- og inkluderingsdepartementet at hensynet til liv og helse gjør det nødvendig å løse arbeidstvisten mellom Fagforbundet/LO og NHO Geneo/NHO uten ytterligere arbeidskamp.

Det overlates til Rikslønnsnemnda å avgjøre tvisten. Det følger av lønnsnemndloven § 2 andre ledd at en avgjørelse av Rikslønnsnemnda har samme virkning som en tariffavtale. Dette gjelder enten saken frivillig er brakt inn for nemnda av partene, eller gjennom vedtak om tvungen lønnsnemnd.

I forslaget til lov § 1 fremkommer det at tvisten skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Nemnda må for å kunne avgjøre hele den aktuelle tvisten ha den samme kompetansen som partene til å fastsette innholdet i tariffavtalen. Rikslønnsnemnda spiller en sentral rolle i det norske tariffsystemet. Skal nemnda fullt ut kunne fylle sin rolle som et effektivt tvisteløsningsorgan, må den kunne behandle alle sider ved tvisten. Det gjelder også spørsmål om å fastsette unntak fra bestemmelser i lov når partene er gitt kompetanse til å inngå tariffavtale om det, innenfor de rammer som følger av EØS-retten.

Norge har ratifisert flere ILO-konvensjoner som verner organisasjonsfriheten og streikeretten (konvensjon nr. 87, 98 og 154). Slik konvensjonene har vært tolket av ILOs organer, stilles det strenge krav for inngrep i streikeretten, men det åpnes likevel for inngrep dersom streiken setter liv, helse eller personlig sikkerhet for hele eller store deler av befolkningen i fare. Sosialpakten under Europarådet har i artikkel 6 nr. 4 en tilsvarende bestemmelse som verner streikeretten. Artikkel 6 må imidlertid ses i sammenheng med artikkel G, som åpner for at det ved lov kan foretas begrensninger i streikeretten som er nødvendige i et demokratisk samfunn til vern av andre menneskers frihet og rettigheter, eller til vern av offentlige interesser, den nasjonale sikkerhet og moral i samfunnet.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet er av den oppfatning at et vedtak om tvungen lønnsnemnd i den omhandlede arbeidstvisten er innenfor rammen av de konvensjoner Norge har ratifisert.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Fagforbundet/LO og NHO Geneo/NHO i forbindelse med hovedoppgjøret 2024.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Fagforbundet/LO og NHO Geneo/NHO i forbindelse med hovedoppgjøret 2024 i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Fagforbundet/LO og NHO Geneo/NHO i forbindelse med hovedoppgjøret 2024

§ 1

Twisten mellom Fagforbundet/LO på arbeidstakersiden og NHO Geneo/NHO på arbeidsgiversiden i forbindelse med hovedoppgjøret 2024 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans, jf. lov 27. januar 2012 nr. 9 om

arbeidstvister (arbeidstvistloven) § 1 bokstav f og g for å løse tvisten.

Reglene i lov 27. januar 2012 nr. 10 om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.

